

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ร่วมกับการวิจัยเชิงสำรวจ (Surveys research) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง สภาพการณ์ และประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การจัดการมูลฝอยตามหลักสูตรวิชาการเทศบาลตำบลเวียงฝาง โดยมีวิธีการในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ

3.2.1 ข้อมูลสภาพแวดล้อม บริบทต่างๆ ของโครงการปัจจัยป้อน กระบวนการบริหารจัดการ การดำเนินงานของศูนย์ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ (Project Document) และการสอบถาม สัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ข้อมูลผลการดำเนินโครงการ ศึกษาจากเอกสารรายงานผลการดำเนินโครงการของเทศบาลตำบลเวียงฝาง และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาจากการสอบถามประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการ ศึกษาจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่ดำเนินการ

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรมี 4 กลุ่มหลัก คือ

3.3.1 เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเวียงฝางซึ่งทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของโครงการ

3.3.2 เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ฮาย ตำบลแม่ฮ่า ตำบลไชยปราการ และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอฝาง อำเภอแม่ฮาย อำเภอไชยปราการ รวมทั้งสิ้น 21 หน่วยงาน

3.3.3 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จำนวน 2,030 คน โดยมุ่งเก็บข้อมูลในการวิจัยจากตัวแทนครอบครัวที่มีอยู่ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป

3.3.4 ประชาชนในเขตที่ตั้งโครงการ หมู่ 13 ตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง 170 คน โดยมุ่งเก็บข้อมูลในการวิจัยจากตัวแทนครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนทั้ง 4 กลุ่มหลัก ซึ่งกลุ่มที่ 1 และ 2 จะสุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนกลุ่มที่ 3 และ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้กระจายทั่วทุกแหล่งชุมชนหลักในเขตพื้นที่ โดยเริ่มจากบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นก่อนแล้วจึงกระจายสู่บริเวณรอบนอก ทั้งนี้ได้เลือกสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง และแบบบังเอิญ ดังนี้

1). เจ้าหน้าที่ในฐานะเจ้าของพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลโครงการเจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลเวียงฝาง จำนวน 20 คน

2). เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ

- เจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลแม่อาว จำนวน 10 คน
- เจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลแม่ข่า จำนวน 10 คน
- เจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลไชยปราการ จำนวน 10 คน
- เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ รวม 17 ตำบล ๆ 4 คน

จำนวน 68 คน

รวมเจ้าหน้าที่ 2 กลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 118 คน

3) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง ผู้วิจัยกำหนดเก็บข้อมูลจาก ตัวแทนของครอบครัว ครอบครัวละ 1 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (อ้างในอนันต์ ศรีโสภา, 2520) ให้ระดับค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

4) ประชาชนในเขตที่ตั้งโครงการ ผู้วิจัยกำหนดการเก็บข้อมูลจากตัวแทนของครอบครัว ครอบครัวละ 1 คน ได้จำนวนตัวอย่างจำนวน 119 คน ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (อ้างในอนันต์ ศรีโสภา, 2520) ให้ระดับค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และยึดรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านสภาพ แวดล้อม ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการจัดการ และด้านผลผลิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามประเภที่มีโครงสร้างสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเวียงฝาง กำหนดไว้ 20 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและสภาพของปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร และงบประมาณ

ประเด็นที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการศูนย์การจัดการมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาล

ประเด็นที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของโครงการ ความสำเร็จ และผลกระทบ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ 98 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือ ของหน่วยงาน กับโครงการ กระบวนการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ

ประเด็นที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นกับหน่วยงาน ตลอดจนผลประโยชน์ร่วมของหน่วยงาน

ชุดที่ 3 แบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝางและเขตที่ตั้งโครงการ ซึ่งกำหนดไว้ 334 ฉบับและ 119 ฉบับ ตามลำดับ โดยสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการในเรื่องต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับการดำเนินโครงการ ในเรื่องต่อไปนี้

- การรับรู้ข้อมูลโครงการ
- การแสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนงาน
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ประเด็นที่ 3 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการ

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อโครงการ

ทั้งนี้ ระดับคะแนนในแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด จะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

คือ

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด หรือ เหมาะสมน้อยที่สุด หรือ ไม่ยอมรับ

ระดับ 2 หมายถึง น้อย หรือ เหมาะสมน้อย หรือ ยอมรับได้น้อย

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง หรือ เหมาะสมปานกลาง หรือ ยอมรับได้พอควร

ระดับ 4 หมายถึง มาก หรือ เหมาะสมมาก หรือ ยอมรับได้มาก

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด หรือ เหมาะสมมากที่สุด หรือ ยอมรับได้มากที่สุด

โดยมีเกณฑ์ตัดสินระดับคะแนนในข้อคำถามแต่ละประเด็น ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด หรือ เหมาะสมน้อยที่สุด หรือ ไม่ยอมรับ

รับ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย หรือ เหมาะสมน้อย หรือ ยอมรับได้น้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง หรือ เหมาะสมปานกลาง หรือ ยอมรับ

ได้พอควร

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก หรือ เหมาะสมมาก หรือ ยอมรับได้มาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด หรือ เหมาะสมมากที่สุด หรือ ยอมรับ

ได้มากที่สุด

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยวิจัย จำนวน 2 คน ดั้งชั้นตอนต่อไป

3.5.1 ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเพื่อศึกษาข้อมูลเอกสารแผนงาน และข้อมูลทั่วไปเบื้องต้น

3.5.2 ดำเนินการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่เจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างของเทศบาลตำบลเวียงฝาง โดยใช้เครื่องมือชุดที่ 1 ซึ่งได้รับคืน 20 ฉบับจากจำนวนที่แจกไปทั้งสิ้น 20 ฉบับ

3.5.3 ดำเนินการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลอื่นๆ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชากรในชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือชุดที่ 2 และ ชุดที่ 3 ตามลำดับ ซึ่งได้รับคืน 99 ฉบับและ 483 ฉบับ จากจำนวนที่แจกไปทั้งสิ้น 120 ฉบับ และ 550 ฉบับตามลำดับ

3.5.4 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทั้งหมด มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป ทั้งนี้ การคิดคะแนนเพื่อหาค่าเฉลี่ยใน คำตอบของแบบสอบถามคำนวณตามระดับคะแนนที่แสดงเครื่องหมายไว้เป็นเกณฑ์

3.6 วิธีการจัดกระทำข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาสัมภาษณ์ และสอบถามกลุ่มตัวอย่างแล้ว จะนำข้อมูลมาจำแนก จัดหมวดหมู่เพื่อทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้อยู่ใน 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 3.6.1 ข้อมูลทั่วไป สภาพแวดล้อมทั่วไป บริบทของชุมชน
- 3.6.2 ข้อมูลที่เป็นปัจจัยป้อนทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในโครงการ
- 3.6.3 กระบวนการบริหารจัดการ ขั้นตอนการดำเนินโครงการรูปแบบความร่วมมือ และการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.6.4 ผลการดำเนินงานของโครงการ ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ
- 3.6.5 ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการดำเนินโครงการ

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจัดกระทำข้อมูล โดยจำแนกประเภทหมวดหมู่แล้วผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

3.7.1 ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ปัจจัยป้อน ทั้งภายในและภายนอกโครงการ การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ ตลอดจน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการ

3.7.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือข้อมูลเชิงพรรณนา ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ ข้อมูลเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ตามกรอบของการศึกษาวิจัยที่กำหนดไว้

3.7.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้นำเสนอเชิงสถิติพรรณนา อธิบาย ข้อมูลแต่ละประเด็น รวมทั้งพรรณนาอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลกับวัตถุประสงค์ทางโครงการ ตามกรอบการวิจัย ดังนี้

- การประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการ ทำการอธิบายผลการวิเคราะห์สภาพทางสังคม วัฒนธรรม ลักษณะทางกายภาพ ทรัพยากร สภาพปัญหาของชุมชน ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องเหมาะสมกับหลักการวัตถุประสงค์และแนวทางดำเนินการของโครงการหรือไม่อย่างไร

- การประเมินปัจจัยป้อน ทำการอธิบายอภิปรายผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ปัจจัยในด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ แผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสภาพปัญหาขะทั่งในเชิงปริมาณและพฤติกรรมของประชาชนว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสม เป็นไปตามศักยภาพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับระบบกำจัดขยะมูลฝอยครบวงจรหรือไม่อย่างไร

- การประเมินกระบวนการทำการอธิบายผลการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ การบริหารจัดการ เทคนิควิธี และการดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการลดมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยประชาชนขององค์กรที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

- การประเมินผลิตผลหรือประสิทธิผล ทำการอธิบาย อภิปรายผลการศึกษาวิเคราะห์ว่าโครงการสามารถแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหามลภาวะจากขยะมูลฝอยได้มากน้อยอย่างไร ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการมากน้อยเพียงใด โครงการก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจอย่างไร